

Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 17.01.2016

Deres referanse: 15/3774

Våre referanser:

Generalsekretær Anne Elisabeth Eriksrud. Telefon: 23 35 35 35. E-post: anne.elisabeth.eriksrud@naaf.no

Rådgiver jus, politikk og næringsliv Hogne Skogesal. Telefon: 93 63 20 95 E-post: hogne.skogesal@naaf.no

Fagsjef biologi og kjemi Kent Hart. Telefon: 40 43 61 82 E-post: kent.hart@naaf.no

Rådgiver helsefag Anna Bistrup. Telefon: 95 99 92 97 E-post: anna.bistrup@naaf.no

Svar på høring om implementering av tobakksproduktdirektivet

Norges Astma- og Allergiforbund (NAAF) ønsker med dette å komme med innspill til de foreslåtte endringer i tobakkskadeloven m.m. Vi takker for at vi har fått denne muligheten.

NAAF jobber for å bremse den økende utviklingen av astma, allergi og overfølsomhetssykdommer, og for at de som har sykdommene skal kunne leve best mulig med dem. Vi er en interesseorganisasjon som er opptatt av forebyggende helse. Med det utgangspunktet er vi bekymret for at deler av dette lovforslaget vil fungere som en oppmykning av dagens tobakkspolitikk gjennom at det blant annet åpnes for mildere restriksjoner mot e-sigaretter.

Vi ønsker ikke å motarbeide det som for noen vil kunne være et hjelpemiddel til røykeslutt, men det kan virke som om noen høringsinstanser har oversett at det er mulig å innføre disse produktene under dagens regelverk, dersom visse kriterier er oppfylt. Å opprettholde dagens regelverk betyr derfor ikke at e-sigaretter, som et hjelpemiddel for røykeslutt, ikke er en mulighet. Derimot vil dette lovforslaget, dersom det vedtas, bety at disse produktene blir langt mer tilgjengelige, også for de målgruppene som ikke har dette behovet. Som helsedirektoratet påpeker er det forskjell på hva som bør tilrådes enkeltindiver og hva som kan anbefales en hel befolkning.

I hovedsak dreier vår bekymring seg om at man foreslår disse endringene på tross av manglende, eller i beste fall svært tynn, dokumentasjon på de langsiktige helseeffektene ved bruk av e-sigaretter. Dette påpeker departementet selv i høringsnotatets punkt 6: *«Det foreligger ... lite sikker kunnskap om helserisiko ved bruken. [...] Studier av langtidseffekter finnes ikke ennå.»*

Flere av høringsinstansene nevner også dette usikkerhetsmomentet. Vi har forståelse for at mange mener det eksisterer et behov for å regulere omsetningen av e-sigaretter, på bakgrunn av utbredt ulovlig innførsel via bl.a. netthandel, men vi mener det på nåværende tidspunkt vil være uforsvarlig å tillate salg av et produkt man ikke har tilstrekkelig kunnskap om, samtidig som dette medfører en oppmykning av gjeldende regelverk og tobakkspolitikk. Her bør usikkerheten rundt helseeffektene veie tyngst inntil man eventuelt besitter den faglige kunnskapen som disse tiltakene egentlig nødvendiggjør.

Forskning på effekten ved bruk av disse produktene er mangelfull, ettersom man ikke har hatt mulighet til å studere bruk over tid. Selv om det er enighet om at e-sigaretter medfører mindre helseskader enn tradisjonelle sigaretter, har vitenskapen foreløpig ikke noe entydig svar på hvordan e-sigaretter påvirker helsen for øvrig. Flere instanser anbefaler derfor at man avventer ytterligere dokumentasjon, eller at bruken frarådes. Folkehelseinstituttets rapport nevner at det er behov for mer forskning, særlig på langtidseffektene, mens sjefskonsulent Jørgen Falk i Sundhedsstyrelsen, Danmarks øverste helsemyndighet, har uttalt at *«usikkerheten gjør at vi ikke kan anbefale det – heller ikke som middel til å slutte å røyke.»*¹

En annen bekymring er dobbelbruk og nyrekruttering til nikotinavhengighet. Vi merker oss at mange mener det er vanskelig å forutsi eventuelle følger på dette området. Vi tillater oss derfor å

¹ <http://forskning.no/forebyggende-helse/2014/02/er-e-sigaretter-helseskadelige>

minne om hvilke effekter man har sett innen snusbruk de siste årene. Dette er et produkt som gjerne blir omtalt som mindre helseskadelig enn tobakksrøyk, og man har sett en markant økning i snusbruk, særlig blant unge. Folkehelseinstituttet har karakterisert denne økningen som en epidemi, og finner videre at det er overvekt av holdepunkter for at snusbruk øker risikoen for senere røyking. Folkehelseinstituttet legger til grunn at halvparten av de som bruker snus også røyker. Selv om det ikke kan dokumenteres, er det få holdepunkter for å si at dette ikke vil gjelde for e-sigaretter. Disse produktene har en utførelse og en bruksmetode som tilsvarer tradisjonell røyking i langt større grad enn snus, især dersom produktet inneholder nikotin. Samtidig er det kanskje nettopp dette som gjør at noen mestrer røykeslutt ved hjelp av disse produktene, men når undersøkelser fra våre naboland har vist at opptil 8 % av de unge brukerne aldri hadde røyket vanlige sigaretter² er det nærliggende å anta, især om man tillater e-sigaretter med et nikotininnhold på opptil 19 mg/ml, at disse produktene både kan, og vil, rekruttere personer, som ellers ikke ville prøvd tradisjonelle sigaretter, til nikotnavhengighet. Man bør i alle fall ikke avfeie det potensielle misforholdet mellom faktisk effekt på røykeslutt og faren for nyrekruttering eller dobbelbruk med at det ikke kan trekkes en sikker konklusjon. De potensielt negative effektene på folkehelsen ved endringer i gjeldende regelverk og politikk bør veie tyngre enn de potensielt positive, all den tid det ikke foreligger dokumentasjon som tipper vekten tydelig i den ene retningen. Som departementet påpeker har tobakkspolitikk i Norge hatt som mål å hjelpe røykere til å slutte med tobakk i sin helhet, ikke å overføre dem til et mindre farlig, men fortsatt helseskadelig produkt.

Å tillate innførsel og salg av e-sigaretter med nikotininnhold på opp mot 19 mg/ml på lik linje med tradisjonelle sigaretter vil kreve at det gjøres et unntak fra gjeldende forbud i forskrift om forbud mot nye tobakks- og nikotinprodukter § 2. Denne oppstiller et forbud mot å produsere, føre inn i Norge, omsette eller overlate til andre nye former for tobakks- og nikotinholdige produkter. Det presiseres i § 3 at forbudet gjelder alle produkter som inneholder tobakk eller nikotin, og det angis ingen grenseverdi. Nikotin er potensielt svært vanedannende, og når man vet hvilke negative helseeffekter det fører med seg, er det overraskende at man i 2015, nesten 30 år etter at denne forskriften ble vedtatt, nå foreslår å gjøre unntak fra dette forbudet ved å innføre nye produkter som inneholde nikotin. Vi kan ikke se noen holdepunkter for at den foreslåtte grensen på < 20 mg/ml rettferdiggjør et unntak fra dette forbudet, spesielt ikke for produkter med så stor grad av tilhørende usikkerhetsmomenter.

På bakgrunn av dette mener vi at det på nåværende tidspunkt er for tidlig å oppheve dagens forbud, og at det ikke foreligger dokumentasjon som tilsier at det bør innføres et unntak fra gjeldende regelverk. Selv om dagens ordning medfører en relativt utbredt privatimport av e-sigaretter, medfører den samtidig at det er røykeslutt som er den primære årsaken til innførsel.

Vennlig hilsen
for Norges Astma- og Allergiforbund

Anne Elisabeth Eriksrud
Generalsekretær

Hogne Skøgesal
Rådgiver jus, politikk og næringsliv

² Kinnunen, J. M. et al. Tobacco Control 2014, doi: 10.1136/tobaccocontrol-2013-051512